

Nr 167.

Godkänd av första kammaren den 11 maj 1921.

Godkänd av andra kammaren den 11 maj 1921.

*Riksdagens skrivelse till Konungen i fråga om åvägabringande
av en rationell skatteuppbörd.*

(Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 11.)

(Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 6.)

Till Konungen.

Inom riksdagens båda kamrar hava väckts likalydande motioner i syfte att utredning måtte komma till stånd rörande vilka åtgärder, som lämpligen borde vidtagas för åvägabringande av en rationell skatteuppbörd.

Vidare har i en inom riksdagens andra kammare gjord särskild framställning påyrkats utredning för utrönande, huruvida och i vad mån utöver vad redan funnes stadgat påförda utskylder kunde uttagas av försumliga och tredskande skattskyldiga.

Riksdagens vederbörande utskott har i ärendet infordrat yttranden från svenska stadsförbundet och landskommunernas förbund ävensom från postsparbankssakkunnige.

Såväl av motionerna som av de inkomna yttrandena framgår, att den fråga, motionerna avser, är av synnerlig betydelse för det allmänna. Genom den statistik, som förebragts av svenska stadsförbundet, har blivit upplyst, att efter uppbördsstämorna erlagt belopp av kommunalskatt i de städer, statistiken avser, utgjort under perioden 1916—1918 10,2 % av debiteringen samt att utestående eller avkortade skatter för samma tid utgjort 3,8 % av debiteringen. Visserligen har det förefallit riksdagen förvånande,

att statistiken i sistnämnda hänseende kunnat bliva så relativt gynnsam, men det bör framhållas, att statistiken avser en tidsperiod, som i många hänseenden varit att betrakta som en högkonjunktur, under vilken särskilt de stora företagen påförts och haft förmåga att erlægga stora skattebelopp, samt att de små skattebetalarna närmast före högkonjunkturen hade relativt låga inkomster och att de därå belöpande skatterna fördenskull varit lättare att erlægga än eljest. Riksdagen håller före, att under nu rådande och sannolikt förestående depressionstider med sjunkande inkomster ett lika gott resultat knappast kan vara att förvänta, utan att förhållandena snarare torde komma att gestalta sig i motsatt ordning mot vad som nyss anförts om de goda tiderna. De anförda siffrorna avse endast kommunal-skatterna, men förhållandena torde i fråga om kronoutskylderna icke vara väsentligt olika, och det bör med skärpa framhållas, att statens och kommunernas intressen i denna fråga sammanfalla på ett sätt, som motiverar ett intimt samarbete.

Skatterestantierna torde i huvudsak vara beroende på tre särskilda faktorer, nämligen *dels* att åtskilliga debiterade skattebelopp representera rent fiktiva värden, vilka tillkommit allenast i följd av taxeringsmyndigheternas bristande kännedom om de taxerade, *dels* att ett stort antal personer, särskilt sådana, som flytta från ort till annan, regelbundet undandraga sig att betala utskylder, *dels* ock slutligen att talrika fall existera, där den uteblivna skattebetalningen beror på bristande förmåga.

I motionerna har jämväl ordats om de restantier, som hänföra sig till de rena skattesolkarna. Riksdagen får framhålla, att denna fråga har avsevärd både moralisk och ekonomisk betydelse. De summor, dessa skatter representera, torde i en del samhällen avse en ingalunda obetydlig del av hela debiteringen och skattesolkarnas antal torde vara anmärkningsvärt stort i förhållande till hela antalet skattebetalare. Till en del torde indrivningens klena resultat i dessa fall bero på, att det icke har ansetts lönande att påkosta obetydliga skattebelopp besvär och kostnader, som icke stå i rimlig relation till vad som därmed kan utvinnas i ekonomiskt hänseende. Ett sådant betraktelsesätt kan emellertid vara farligt därigenom, att det samma och därpå fotade åtgärder äro ägnade att ingiva allmänheten den uppfattningen, att det icke skulle vara så noga med skattens erläggande, och följderna härav bliver i sin tur ökat antal skattesolkare. Riksdagens ståndpunkt måste därför bliva att vad som kan göras mot skattesolkarna bör göras, för så vitt det icke kan anses stå i orimlig proportion i fråga om kostnader i förhållande till det avsedda ändamålet. Vid en utred-

ning av skatteuppbörden i hela dess vidd bör emellertid saken noggrant beaktas.

Den ojämförligt viktigaste delen av föreliggande ämne utgöres emellertid av de fall, där den uteblivna skatteinbetalningen beror på bristande förmåga. Härmed sammanhänger intimt den kanske ännu viktigare frågan, att det bör vara angeläget att ordna uppbörden så, att den blir minst betungande för de talrika kategorier, som nu visserligen fullgöra skatteinbetalningen, men därvid ha att dragas med stora uppoffringar och svårigheter.

Vid en djupgående undersökning av detta ämne kommer man in på hela taxeringsväsendets organisation och särskilt det i motionerna berörda spörsmålet, att en avsevärd tid nu alltid förflyter mellan den tidpunkt, då en inkomst åtnjutes, och den, då därav härflytande skatter skola erläggas, och att i följd härav den skattskyldiges betalningsförmåga under tiden kan väsentligen förändras. Denna fråga berör emellertid mest taxeringsförfarandet, och den har av riksdagen icke kunnat i vidare mån beaktas än vad här nedan anföres om vikten att uppmuntra frivilliga avsättningar av arbetslöner och andra inkomster för skatteinbetalning.

För skattebetalarna är det av synnerlig vikt, att uppbördsterminerna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Kronoutskylderna och andra å kronodebetsedeln uppförda skatter uppbäras nu odelade vid ett och samma tillfälle. Fråga om uppdelning av denna uppbörd har såväl förut som innevarande år varit väckt inom riksdagen, men ansetts stöta på oöverkomliga praktiska svårigheter. Kommunkattens uppdelning på tre eller två terminer torde däremot numera vara i stor utsträckning genomförd, och erfarenheten därav kan anses vara, att åtgärden varit ägnad att bereda skattedragarna lättnader och därjämte minska kommunernas förluster genom restantier.

Då det icke utan stora kostnader för skatteuppbörden kan låta sig göra att fördela skatterna i så små poster, att de anpassa sig till de skattskyldiges månads- eller veckoinkomster, bör det vara av vikt för det allmänna att uppmuntra sådana anstalter, som avse att i småposter uppsamla och sedermera inbetala skattebelopp. Av sådana anstalter existera nu två slag, vilka emellertid i vissa delar äro varandra ganska lika, nämligen dels s. k. intressekontor, dels anordningar av arbetsgivare, som efter frivillig överenskommelse innehålla en del av arbetarnas inkomster för att gälda skatterna.

Frågan om intressekontor har förut varit föremål för riksdagens behandling, och vid 1918 års riksdag beslöts en skrivelse, nr 479, till Eders

Kungl. Maj:t med anhållan, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om utredning angående möjligheten att genom statsbidrag åt organisationer, som avse att främja skatteinbetalning eller genom andra liknande åtgärder åstadkomma minskade restantier och avskrivningar av skatter. Denna framställning har emellertid icke föranlett någon Eders Kungl. Maj:ts åtgärd, enligt vad riksdagen inhämtat, beroende därpå, att verkningarna av det år 1918 införda nya uppördssättet på landsbygden samt införselinstitutets införande i avseende på skatter och allmänna avgifter ansetts böra avvaktas. Då det nya uppördssättet avser landsbygden och intressekontoren huvudsakligen verka i städerna samt införseln har betydelse för dem, som kommit på restlängd, men intressekontoren avse att förebygga sådant, vill det synas riksdagen, som de ifrågavarande motiven icke skulle vara särdeles betydelsefulla. De inväntade verkningarna torde emellertid nu kunna överblickas, och riksdagens framställning synes nu kunna återkomma som en underordnad del av hela skatteuppöordsproblemet.

Riksdagen får framhålla, att då intressekontoren avse såväl krono- som kommunalskatterna, det synes böra ankomma på staten lika väl som på kommunerna att stödja dessa anstalter. Säkerligen skulle ett mindre förvaltningsbidrag verka uppmuntrande för tillkomsten och utvecklingen av sådana anstalter, varjämte en viss kontroll över de influtna medlens placering skulle vara ägnad att förebygga, att till sådana anstalter inbetalade medel bliva föremål för förskingringar och de skattskyldige därigenom nödgas att betala två gånger. För kommunernas upplåning kunde anstalterna bliva av betydelse, då kommunerna ofta äro nödsakade att upptaga tillfälliga lån i avvaktan på skatternas inflytande.

De sammanslutningar mellan arbetsgivare och arbetare för skattebetalning, som nu existera, äro fullt frivilliga, och riksdagen anser det för utvecklingen på området vara av yttersta vikt, att så fortfarande får vara fallet. I praktiken tillgår i allmänhet så, att av arbetslönerna innehålles så mycket, att detta sedermera förslår till skatten. Enligt upplysning inom riksdagen förekommer emellertid även, att arbetsgivaren förskotter kommunalskatt för arbetare, som sedermera hava att vidkännas motsvarande avdrag. I sådant fall måste emellertid kommunen förbinda sig att till arbetsgivaren återställa det, som till följd av arbetsanställningens upphörande eller av andra orsaker ej inflyter. Givetvis förtjäna de berörda anordningarna all den uppmuntran från det allmänna, som lämpligen kan komma dem till del.

I motionerna har också framförts tanken, att de skattskyldiga skulle

kunna anlita postsparbanken för att i småposter hopsamla medel till blivande skatter. Enligt vad riksdagen inhämtat, möter icke hinder för att arbetsgivare eller löntagare verkställa insättningar med förbehåll, att medlen ej få disponeras för andra ändamål än skatter. På detta sätt få de skattskyldige förmånen att åtnjuta ränta på det insatta beloppet. För de insatta medlens överflyttning från postsparbanken till uppbördsmyndigheterna synes böra införas ett särskilt förfarande. Beträffande landsbygden synes överflyttandet kunna underlättas därigenom, att uppbörden sker genom postverket.

Då förevarande fråga får anses vara av den stora betydelse för staten och kommunerna, att intet får lämnas oförsökt, som kan gagna densamma, har riksdagen ansett, att en utredning av den beskaffenhet, motionärerna föreslagit, bör åvägabringas. Av det ovan anförda torde framgå, att åtskilliga spörsmål kunna komma under bedömande vid en förutsättningslös utredning i ämnet. Riksdagen vill emellertid betona, att riksdagen härmed icke velat verka för införandet av några invecklade former eller inrättandet av nya befattningar för skatteuppbörden, utan att riksdagen ansett huvudvikten böra läggas på indrivningsförfarandets effektivitet gent emot skatteskokare samt på att uppmuntra skattebetalarna själva till enkla och praktiska åtgärder i syfte att underlätta skattebetalningen.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning rörande vilka åtgärder, som lämpligen böra vidtagas för åvägabringandet av en rationell skatteuppbörd och för riksdagen snarast möjligt framlägga de förslag, vartill en sådan utredning giver anledning.

Stockholm den 11 maj 1921.

Med undersätlig vördnad.
